

Overkoepelende vragen bij tekst 1 en tekst 2

Zowel in alinea 11 van tekst 1 als in alinea 5 tot en met 8 van tekst 2 worden toekomstige gevolgen van het metaverse voor menselijke verhoudingen beschreven.

- 3p **23** Noem per tekst twee gevolgen van het metaverse voor menselijke verhoudingen, gelet op genoemde tekstdelen. Neem de nummers uit onderstaande tabel over en zet je antwoord daarachter.

gevolgen in tekst 1	gevolgen in tekst 2
1a	2a
1b	2b

In alinea 10 tot en met 15 van tekst 1 en in alinea 7 tot en met 9 van tekst 2 wordt verschillend gedacht over de manier waarop het metaverse onze waarneming van de wereld om ons heen zal beïnvloeden.

- 2p **24** Leg dit verschil uit.
Geef antwoord in een of meer volledige zinnen en gebruik voor je antwoord niet meer dan 40 woorden.

Tekst 3 'Vrouwelijkheid' in taal zegt niet zoveel

Gelet op alinea 2 van tekst 3, zal Sarah Meuleman niet naar zichzelf willen verwijzen met het vrouwelijk equivalent voor 'schrijver'.

- 2p **25** Om welke twee redenen is deze keuze van Meuleman onterecht, volgens alinea 3?
Geef antwoord in een of meer volledige zinnen.

"Blijkbaar werkt emancipatie in het Duits en het Frans heel anders dan in het Engels en het Nederlands." (regels 62-64)

- 2p **26** Leg dit verschil uit aan de hand van alinea 2 en 3. Betrek in je antwoord zowel het Duits en Frans als het Engels en Nederlands.
Geef antwoord in een of meer volledige zinnen en gebruik voor je antwoord niet meer dan 50 woorden.

1p 27 Welke twee van onderstaande zinnen en zinsgedeelten uit alinea 5 en 6 zijn door de auteur hoogstwaarschijnlijk humoristisch bedoeld? Noteer de nummers van de juiste antwoorden.

- 1 “Er zijn aanwijzingen voor dat laatste.” (regels 66-67)
- 2 “Soms is dat inderdaad het geval.” (regels 71-72)
- 3 “het Turks kent evenmin een woordgeslacht” (regels 76-77)
- 4 “hoe jammer dat wellicht vanuit emancipatoir perspectief ook is” (regels 93-94)
- 5 “de rijkdom die onze taal al in zich draagt” (regels 100-101)
- 6 “‘Waarheid’ is trouwens vrouwelijk.” (regels 101-102)

Alinea 6 is de conclusie van tekst 3.

1p 28 Welke uitspraak doet het meest recht aan deze conclusie?

- A De moderne voorkeur voor vrouwelijke woorden vanuit gendertheoretische inzichten lijkt inmiddels achterhaald te zijn.
- B Onze taal biedt voor de nauwkeurige beschouwer meer dan voldoende ruimte voor individuele creativiteit en vrouwelijkheid.
- C Ook zonder het gebruik van geëmancipeerde woorden is er alle mogelijkheid om meer gelijkwaardigheid in de taal te vinden.
- D Taal is volgens de laatste wetenschappelijke inzichten een ongeschikt middel om emancipatoire doelen na te streven.

De titel van tekst 3, “Vrouwelijkheid” in taal zegt niet zoveel’, kan worden beschouwd als een standpunt.

3p 29 Noem drie argumenten uit tekst 3 die dit standpunt onderbouwen.

tekstfragment 1

(1) Genderneutraal taalgebruik schiet zijn doel voorbij als er alleen mannelijke voornaamwoorden in voorkomen: denk aan ‘hij’ en ‘zijn’. Met zulk taalgebruik bedoelen we zowel vrouwen als mannen, zoals in ‘Iedereen poetst zijn tanden’. Maar lezers zien bij zo’n zin op papier niet vanzelfsprekend ook vrouwen voor zich; ook niet wanneer die wel worden bedoeld.

(2) Dat stelt psycholinguïst Theresa Redl van de Radboud Universiteit en het Max Planck Instituut voor Psycholinguïstiek in Nijmegen. Redl onderzocht of lezers die een tekst krijgen voorgelegd zoals: ‘Wat kost een student? En wat levert hij op?’ snappen dat die genderneutraal moet worden opgevat.

(3) Ingrid van Alphen is aan de Universiteit van Amsterdam taalkundige op het gebied van gendervraagstukken. Zij is niet betrokken bij het onderzoek: “Redl is de eerste die de interpretatie van Nederlandse mannelijke voornaamwoorden onderzocht. Zij bewijst dat ‘hij’ en ‘zijn’ niet als neutraal, maar bovenal als mannelijk worden opgevat. Dat is een belangrijk wetenschappelijk inzicht.”

(4) Redl: “Door mannelijk taalgebruik als vanzelfsprekend te beschouwen, sluit je iedereen uit, behalve mannen.” De oplossing, zegt Redl, is waar mogelijk neutrale meervouden te gebruiken. Dus niet: ‘ieder heeft recht op zijn eigen mening’, maar: ‘mensen hebben recht op hun eigen mening’.

naar: Mieke Zijlmans

uit: de Volkskrant, 12 januari 2021

- 2p 30 Leg uit dat een kritische lezer de onderzoeksresultaten uit tekstfragment 1 kan gebruiken om een hoofdgedachte uit tekst 3 te nuanceren. Geef antwoord in een of meer volledige zinnen en gebruik voor je antwoord niet meer dan 40 woorden.